

podľa taktiky vedeného boja. Koniec koncov aj za Revolúcie samej slová ustavične menili svoj významový obsah, prispôbovali sa novým pomerom síl medzi politickými orientáciami a novému, stále sa meniacemu spoločenskému systému Francúzska.

Éra Komúny s tým mala značné problémy. Francúzsky historik a lingvista Jean Dubois vo svojej práci o politickej a spoločenskej lexike vo Francúzsku v rokoch 1869–1872 poukazuje napríklad na ťažkosti spojené s takými pojmami ako „republika“, „demokracia“ a „komúna“. Veľmi zaujímavo odhaľuje ich obsahovú neustálenosť, čo predstavuje strhujúci materiál umožňujúci po novom interpretovať spor o termíny z rokov 1789–1794 a neskôr.

Do akej miery boli spory o tradíciu stále živé, možno sa presvedčiť hoci na nasledujúcom príklade: niektoré noviny, ktoré prevzali názvy z čias jakobínskej republiky, začali sa číslovať a datovať v nadväznosti na toto obdobie. Akoby tá Republika, idealizovaná pokoleniami bojujúcich, nikdy neprestala jestvovať. Vtedajší minister vnútra sa napríklad rozčuľoval nad dátumom floréal 79. roku republiky.

Revolučné slovo z roku 1793 malo vyvolaním magickej frazeologickej atmosféry v Komúne 1871 pomôcť najmä pri rozduchovaní nadšenia, potrebného aj v spoločenskom zápase, aj v boji proti vonkajšiemu ohrozeniu. V tomto ohľade sú analógie celkom zreteľné.

Vynikal v tom najmä redaktor novín Réveil Ch. Delescluze. Fascinujúci fenomén privolania dejín za svedka prítomných udalostí vyvolával úsmešky stúpcov marxovského socializmu, ktorí hovorili o sentimentálnej záplave slovných spomienok.

Napriek všetkému to však neboli najhoršie spomienky.

Tlač a novinári

Tí, ktorí sa usilovali byť skôr svedomím ako zákonodarcami národa, položili základy novej profesie – novinárskeho povolania. Azda práve novinári, títo profesionáli pera, stali sa hlavnými dedičmi filozofov a inšpirátormi ľudí činu – politikov. Výnimiek bolo veľmi veľa; mnohí politici sa predsa sami chopili pera, aby ním inšpirovali svojich prívržencov. Obyčajne ich však k písaniu viedla akútna situácia, požiadavky politickej taktiky.

Nie je pravda len to, že novinári mali ambície ovplyvňovať názory politikov; táto palica mala dva konce – druhý držal politik, ktorý využíval služby svojho novinárskeho fanúšika.

Vcelku však možno u novinárov pomerne ľahko nájsť súbory náhľadov, ktoré uplatňujú dôslednejšie ako príležitostne píšúci politici. Napriek zakolísaniam a fluktuáciám sa za takými súbormi náhľadov skrýva svetonázor, ktorý nemusí nevyhnutne podliehať tlaku udalostí ani náladám či taktike.

Novinárske písanie sa odvíja paralelne popri politike, nie je jej priamym predĺžením. Azda je to tak najmä preto, že novinár za revolúcie, revolucionár alebo nie, bez ohľadu na informáciu, ktorú poskytuje, je zároveň aj jej komentátorom.

Písanie bolo pre vtedajších novinárov veľmi často zámienkou na overenie si vlastnej politickej zdatnosti a politika zasa príležitosťou zapojiť sa do prúdu verejnej činnosti, ktorú možno individuálne inšpirovať, potláčať, ale aj kontrolovať písaním.

Od samého začiatku revolúcie hrala tlač významnú úlohu. Na tomto mieste by sme mali upozorniť na dva aspekty. Aspoň na dva: ideový a čisto technický. Prvý netreba vysvetľovať a ten druhý súvisí s faktom, že túto v novovekých dejinách nebývalú explóziu voľného, slobodného písania sprevádzali predtým neznáme kvantá výtlačkov. Zjavila sa veľkonákladová tlač, ktorej faktický dopad sa ani nedá doceniť.